

Frică sau teamă — s'a spus mai înainte — trebuie să ne fie numai de păcate. Să ne temem dar mai mult decât de foc de necurăția trupului, știind că „faptele trupului sânt: preacurvia, curvia, necurăția, fapta de rușine“ (Galat. 5, 19), că „preacurvarul își câștigă perirea sufletului său“ (Pild. Sol. 6, 32), că „pe curvari și pe preacurvari îi va judeca Dumnezeu“ (Evrei 13, 4), și „partea lor și a (tuturor) spurcaților în cup-torul celce arde cu foc și cu piatră pucioasă, care este moartea cea de a doua“ (Apocal. 21, 8). Să ne temem groaznic de mândrie sau sumeție sau îngâmfare sau trufie, care este cel dintâi păcat din lume, „începutul păcatului“ (Is. Sir. 10, 13) și izvorul morții și al tuturor răutăților. Să ne temem cumplit de iubirea de argint, care chiar unui apostol i-a pricinuit moartea prin spânzurătoare. Să ne temem strașnic de pizmă, știind că „prin pizma diavolului a intrat moartea în lume“ (Înțel. Sol. 2, 24), și pizma numai moarte împărtășie între oameni. Să avem cea mai mare frică de necumpătare sau îmbuibare sau nesaț, deoarece, „pentru nesaț mulți au perit“ (Is. Sir. 37, 34). Să ocolim cu groază mânia, pentru că „mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu“ (Iacob 1, 20). Să fugim cu groază de lene, deoarece „căile celorce șed fără de lucru sânt așternute cu spini“ (Pild. Sol. 15, 20), și „leneșul este asemenea baligei din gunoi — tot celce o va ridica își va scutura mâna“ (Is. Sir. 22, 2).

Să ne temem mai mult decât de foc de păcatele strigătoare la cer, adevă: de ucidere de om, de sodomie sau acea nespūsă desfrânare trupească, pentru care Dumnezeu a ars cu ploae de foc și de pucioasă orașele Sodoma și Gomora — de asuprirea văduvelor, a orfanilor și a săracilor și de oprirea sâmbriei ori a plății lucrătorilor.

Să ne temem foarte de păcatele împotriva Duhului sfânt, anume: de încrederea cu sumeție în mila lui Dumnezeu, de neprimirea adevărilor credinței creștine, de lăpădarea de biserică lui Cristos, de petrecerea cu îndărătnicie în păcate până la moarte și de urgisirea bisericii lui Cristos. Cine face cele 7 păcate grele ori de moarte înșirate până aici și nu se pocăește de ele înaintea sfârșitului său, acela nu va vedea viața, ci osânda de veci îl așteaptă.

Dar cine poate număra mulțimea tuturor păcatelor? Noi păcătuim, dacă poruncim altora să facă ce este păcat, dacă îi sfătuim pe alții la făptuirea celor oprite, dacă poftim ori îndemnăm pe cineva la păcat, dacă ne învoim cu păcatele altora, dacă îl lăsăm nemustrat pe păcătos și nu ne silim să-l îndreptăm, ci îl tănuim și apărăm sau lăudăm păcatele altora și le dăm,

în orice chip, pricină la păcate. Noi păcătuim, dacă nu arătăm cinstea cuvenită Domnitorului țării, diregătorilor lui, părinților noștri, învățătorilor, preoților, episcopilor, nașilor, nunilor, făcătorilor de bine, casnicilor noștri și tuturor celor mai bătrâni ori într'o slujba mai mare decât a noastră. Noi păcătuim, dacă îl batem ori îl sâl-cim pe un nevinovat, dacă bem beuturi stricăcioase și facem orce lucru, cu care slăbim puterea trupului nostru și scurtăm viața noastră ori a altora. Noi păcătuim, dacă hoștește punem mâna pe avere străină, ori furăm în taină, ori ascundem lucruri aflate pe drum și în oricare alt loc, ori risipim prin buieci și desfrânări avuțiile noastre. Noi păcătuim, dacă spunem neadevăruri, ori dăm mărturii mincinoase, ori clevetim, înegrim și învinovățim pe alții cu nedreptul, ori îl grăim de rău, și cercăm toate chipurile să hulim cinstea și numele cel bun al aproapelui. Noi păcătuim, dacă nu înfrânăm poftele ochilor noștri, ale trupului nostru, ale inimii și voii noastre, dacă nu-l săturăm pe ce-l flămând, nu-l îmbrăcăm pe cel gol, nu potolim setea celui însetat, nu-l primim pe cel străin, nu-i mângăiem pe cei bolnavi și pe cei din închisori, nu ne facem milă să-i înmormântăm pe săracii cei morți, nu-l îndreptăm pe celce greșește, nu-l învățăm pe cel neștiutor, nu-l sfătuim pe celce stă la indolială, nu ne rugăm la Dumnezeu pentru noi, pentru ai noștri cei vii și morți, pentru orce nevoie ori cuprins de vre-o patimă și pentru toți oamenii. Noi păcătuim, dacă nu-l mângăiem pe cel întristat, dacă nu arătăm blândețe față cu răutățile altora, dacă nu răbdăm cu bărbăție creștinească asupririle și prigonirile dușmanilor noștri, și nu ertăm celorce ne-au greșit, ci căutăm numai decât să ne răzbunăm asupra lor. Mai pe scurt, noi păcătuim cu tot gândul, cu tot cuvântul și cu toată fapta ce nu să potrivește cu iubirea de Dumnezeu, cu iubirea de aproapele nostru și cu iubirea de noi înșine.

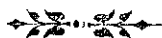
În toate țările locuite de noi Români s'au încuibat proroci mincinoși, numiți Nazarei, Adventiști sau Pocăiți și Moniți, cari îi ademenesc pe frații noștri slabi de înger să-și părăsască legea strămoșască și să treacă la credința lor. Ereticii aceia învață în adunări tainice, ce le țin mai ales în serile de iarnă, anume Vineri seara și în zile de Sâmbătă și de Duminică, că nu pruncii au să se boteze, ci oamenii în vrâsta, că sfârșitul lumii e aproape, că creștinii n'au să mănânce carne de porc și n'au să beie cafea și ceai, că nu trebuie de mers la biserică în Duminici și sărbători, că bisericile și preoții nu sânt delipsă, că nu trebuie să cinștim sfânta Cruce, că înmormântările și toate slujbele bisericesti și cele șapte sfinte taine sânt de prisos. Ereticii aceia împărtășie veninul acestor învățături

între frații noștri și prin cărțile, pe cari le vând cu bani ori le dau și în dar.

După cele spuse mai înainte, fiecare din noi trebuie să vadă mai lămurit decât în lumina soarelui, că frații Români, cari s'ar lăsa înșalați de ereticii pomeniți, s'ar face vinovați de păcatele împotriva Duhului Sfânt, anume de lăpădarea de biserica lui Cristos și de urgisirea ei, și unii ca aceia — după cuvântul lui Isus Cristos — „n'au ertare în veac și vinovați vor fi de păcat vecinic“ (Marcu 3, 29).

Numai sfânta noastră biserică strămoșască ne învață, cum avem să credem cu adevărat în Dumnezeu și să-L iubim pe Dumnezeu cu adevărat. „Tot celce iubește“ numai după învățura acestei sfinte biserici, acela „din Dumnezeu este născut și cunoaște pe Dumnezeu“ (1. Ioan 4, 7). Și „celce petrece în“ această „iubire, în Dumnezeu petrece și Dumnezeu“ (petrece) „întru dânsul“, fiindcă „Dumnezeu este iubirea“ (1. Ioan 4, 16). Dumnezeu e „viu în veci“ (5 Moisi 32, 40) și, deoarece El este înșas „iubirea“, de aceea și iubirea e vie în veci sau — cum zice sfântul apostol Pavel — ea „niciodată nu încetează“ (1. Corint. 13, 8). Iată de ce numai iubirea ne poate împreuna pe vecie cu Dumnezeu! Iată de ce Isus Cristos ne făgăduiește ca răsplătă pentru iubirea creștinească cea mai deplină fericire și în viața de aici și în cea viitoare zicând, că ceice vor păzi această iubire vor lua „de o sută de ori mai mult (decât au) acum în vremea aceasta (a vieții de aici), și, în veacul cel viitor, viața de veci“ (Marcu 10, 29. 30).

Deci: „Ascultă poporul meu: Domnul Dumnezeu nostru numai El singur este Dumnezeu. Să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din toate puterile tale. Păzește poruncile acestea în inima ta și să le sădești și în copiii tăi“ numai așa, cum te învață sfânta noastră biserică strămoșască!

Episcopul Miron între răniți.

„Pe cei din închisoare l-am cercetat,.. pe cei bolnavi l-am mângâiat...“ Îndemnat de această poruncă evanghelică și de dorința ferbinte de a-și vedea pe fiii săi credincioși, răniți în luptele dela sudul și nordul Monarhiei. Prea Sfinția Sa Episcopul Miron al Caransebeșului a petrecut două zile în Timișoara, sediul corpului VII. al armatei noastre, unde să află cele mai multe spitale pentru răniți. Unele din ele erau pline; altele binișor în populate de cei sosiți mai ales de pe câmpul de luptă dela meazănoapte. Cum la acele lupte

au luat parte și regimente românești, între răniți erau foarte mulți Români.

Bănățenii noștri.

Pe toți acești Români în număr de mai multe sute Prea Sf. Sa i-a cercetat, pe fiecare la patul său, întreținându-se cu fiecare personal fie mai puține fie mai multe minute, dupăcum află de necesar.

Soldații români erau cei mai mulți din comunele: Lugoj, Buziaș, Foen, Uzdin, Doboave, Deliblată, Ofcea, Alibunar, Sâmbanș, Seleuș, Vég-sân Mihai, Caransebeș, Chevereșul-mare, Ciacova, Ciclova, Gârbovăt, Sacoșul-unguresc, Giulvez, Oravița, Bârna, Cornereva, Timiș-Slatina, Petrovaselo, Bozovici, Batania, Giroc, Mélnádas, Sușca; unii și din Bihor, de pe la Cluj, Cojoacna, Bungard (lângă Juda-Bistrița, Bundorf) Cohalm, Hunedoara, Mediaș, Orăștie, Căstău, Murășorheiu, Nasna, Scheiul-Brașovului; chiar și un moț din Albac.

Ranele.

Vre-o $\frac{3}{4}$ din ei erau răniți de șrapnele la picioare, mâni cap etc. Ceialalți cu glonțul puștelor, pușini de baionetă, de unde să poate deduce, că multă vreme lupta decurge din tunuri din depărtări mai mari; apoi să apropie și lupte cu pușca pânăce ajung a se încălăra din baionetă. Unii spuneau, că s'au luat și de gât cu Muscalii, sugrumându-se reciproc. Afară de 4—5 înși, ceilalți sânt ușor răniți, încât nu au fierbințeli și — după îndepărtarea din ranele a gloanțelor sau fanderilor din șrapnele, ranele să vor vindeca ușor.

Ce povestesc răniții.

Prea Sf. Sa — stând de vorbă cu fiecare — le-a adresat cuvinte de mângăere, de încurajare, a scos la iveală mândri: ce trebuie s'o simtă fiecare pentru faptele vitejești, ce le-au săvârșit și pe cari cu multă mulțumire sufletească le povesteau arhierului lor, ca în spovedanie.

Interesant este a spune, că cei mai mulți dintre răniți l-au cunoscut pe Prea Sf. Sa. Unul spunea, că „V'am văzut, căți fost în biserică la noi în Birna“; altul răspundea: „Doară ați sfințit biserică nouă din Buziaș“; alții: „V'am văzut la Vârșel și la Alibunar“; altul: „Eu am fost între călăreți, când ați venit la Sebeș“; altul: „Eu vă cunosc din călindar“ și alte multe de acestea. Ceice nu-l cunoșteau personal, dară aflau în cursul convorbirii cine-i Celce îl mângăie — punând o mână pe rană — să grăbiau iute a sări din pat și a săruta mâna arhierului lor, despre care nu s'au gândit că chiar El în persoană să vie și să-i mângăie în durerile lor. Toți au rămas vădit mângăiați și impresionați de neașteptata atenție, ce li-s'a dat. Asemenea și străinii, căci Prea Sf. Sa a agrăit și mulți Maghiari, Secui din Hárómszék și Germani. Și aceștia mulțumiau frumos pentru *bincuvântarea*, cu care Prea Sf. Sa se despărția de ei.

Caransebeșenii.

Într'o odaie a spitalului dela „Crucea Roșie“ erau tot soldați dela Reg. 43 din Caransebeș. Când l-au zărit pe Episcopul lor, toți s'au forțat a sări din pat, și a lua poziție de „Habt acht!“ Prea Sf. Sa știindu-i răniți și observând cum îi dor ranele, cari nu-i lasă a-și face reverința ca altădată, le-a comandat a rămănea culcați, ca să nu-și răscolească durerea. Întrebându-i: „Cum v-ați purtat băeți? au răspuns: „Ca niște lei, Prea Sfințite. Am ascultat glasul părintesc de îmbărbatare. N'am făcut decât cinsto steagului“. Toți oficerii au numai cuvinte de admirație despre soldații noștri, spunând, că au un colosal dispreț de moarte, să luptă ca cei mai viteji

soldați din lume, încât abia îi poți reținea să nu atace înainte de a primi comanda cuvenită.

Eroi.

Intrebați fiind despre oficerii cunoscuți și Români unul spune: Luni am dat mâna mai în urmă cu don căpitan Târziu; pe mine m'au rănit și apoi nu l-am mai văzut. Altul: „Sergentmajorul X. e rănit și el, dar l-am văzut, cum a străpuns cu sabia un căpitan rus“. „Da pe d-l Oberleutenant *Baleanu* l-ați văzut?“ Unul răspunde: „L-am văzut, Prea Sfințite! De 5 ori ne-a condus în foc, mergând înainte cu sabia scoasă și strigându-ne: „După mine băieți! Dumnezeu e cu noi“. Nu l-a atins nici un glonț. Ar fi și pagubă, c'asa fain om rar găsaști“. E rănit acum ulterior la mână și picior. Unul spunea că după ce l-a pușcat în mână, a mai pușcat 4 Muscali. Un viteaz rar era între cei cercetați și caporalul *Dionisie Păducel* din Gârbovăț, care după ce s'a luptat în Sârbia fără a fi vulnerat, a trecut la Galiția, unde singur a pușcat 15 Muscali și cu despărțământul lui a prins 150 Ruși. Ai putea scrie o carte întreagă despre pașenile lor.

Este de admirat liniștea, cu care își sufăr durerile, sângele rece, cu care privesc în fața pericolului și morții. Doar câțiva inși au oftat zicând în răspunsurile lor la cuvintele de mângâiere ale arhierului lor: „Numai cei 4 copilași de acasă de n'ar fi, Prea Sfințite“.

Lectură pentru răniți.

Ingrijirea ce li-să dă este exemplară; atât damele din societatea înaltă cât și medicii fac tot posibilul pentru însănătoșarea lor. Plumbii li-să caută cu razele Röntgen. Cu mâncare bună și tot ce le trebuie. Numai lectura trimisă de Românii din Timișoara — nu le ajunge la toți. Au cerut să li-să trimită mai ales gazete românești. Li-s'a promis. Astiel pentru răniții din spitalele a) Garnisonspital, b) dela „Crucea roșie“, c) dela Școala reală de stat, și d) din casarma „Fr. Iosif“ Prea Sf. Sa a abonat ziare românești în 20 exemplare și a dispus să li-să trimită sute de broșuri cu lectură religioasă, economică, distractivă și patriotică.

Indemnăm publicul român de pretutindenea și mai ales din orașe cu spitale să se intereseze de acești „pui de lei“.

Drapelul.

APEL!

Mult stimatele Doamne preotese și învățătoare sânt rugate în numele umanității să adune albituri vechi însă folosibile și curate, pe care apoi comitetul reuniunii noastre le va împărți răniților din război. Deasemenea este foarte mare trebuință de paturi și albituri pentru pat.

Toate obiectele adunate să pot preda biroului de colectare al Reuniunii femeilor române din Caransebeș în orice zi dela orele 8 dimineața în sala „Reuniunii de cântări“ (în curtea institutului teologic-pedagogic). Informațiuni mai de aproape dă acelaș birou.

Apelăm deci la toate femeile române, ca acum în timpul acesta de grea încercare, să contribuie fiecare cu ce va putea: fie cu vre-o cămașă mai veche, sau niște ștergare, ori ceva rufărie de pat sau chiar și numai niște scamne pentru bandajarea răniților. Lucrul principal este, ca ceeace să dă să fie curat și în stare folosibilă.

În numele „Reuniunii femeilor române“ din Caransebeș:

Maria Romann,
prezidentă.

Mulțumire prea înaltă.

La adresa de condolență a Prea Sfinției Sale Dlui Episcop, trimisă cabinetului de curte din prilejul asasinării Alteței Sale Arhiducelui Francisc Ferdinand și a soției sale principesa de Hohenberg, a sosit următorul răspuns, pe care îl dăm atât în original cât și în traducere românească:

Magyar királyi Minister-einök.

5991 I.
M. E.

Méltóságos és Főtisztelendő
Püspök Úr!

Ő császári és apostoli királyi Felsége, — kabineti irodájának f. é. július hó 23-án 530 sz. a. kelt átírtára szerint Méltóságodnak és az egyházmegyének a Ferencz Ferdinand főherczeg úr Ő császári és királyi Fensége s neje Hohenberg Zsófia herczegnő gyászos elhunytá alkalmából kifejezett részvétnyilatkozatot megelegdéssel fogadni és szives köszönetet nyilvánítani méltóztatott.

Budapesten, 1914. évi augusztus hó 16-án.

TISZA s. k.

Méltóságos és Főtisztelendő

DR CRISTEA E. MIRON

gör. kel. román püspök úrnak

Karánsebes.

Pentru autenticitate și traducere:

(L. S.)

Dr Cornel Corneanu m. p.

secretar consistorial.

Ministrul președinte ung. regesc.

5991 I.
M. E.

Ilustritatea voastră și Prea Sfințite
Dle Episcop!

Majestatea Sa imperială și apostolică regească, — amăsurat rescriptului ddto 23 Iuliu a. c. Nr. 530 al căneclăriei de cabinet, — a primit cu mulțumire și s'a îndurat a-și exprima mulțumita Sa afectuoasă Ilustrității Voastre și eparhiei Prea Sfinției Tale pentru condolența exprimată din prilejul decedării triste a Alteței Sale imperiale și regești arhiducele Francisc Ferdinand și a soției Sale principesa Sofia Hohenberg.

Budapesta în 16 August 1914.

TISZA m. p.

Instr. Sale și Prea Sfințitului Domn

DR E. MIRON CRISTEA

episcop ortodox român

Caransebeș.

Limba maternă în școala de stat.

Ordinațiunea ministerială Nr. 114,000 din 1914, prin care să admite limba maternă ca limbă auxiliară în școlile populare de stat, și care a fost adresată tuturor comisiunilor administrative, are în întregime cuprinsul următor:

În vederea faptului de-a să ușura învățământul în limba maghiară în școlile primare de stat pentru școlarii cu limbă maternă nemaghiară, apoi în vederea faptului de-a să înlesni școlarii să învețe scrisul și cetitul în limba lor maternă, dispun, ca în cazurile și felul de mai la vale să să facă uz de limba maternă, ca limbă auxiliară, în clasele I și II, iar în clasele III, IV și V ca să să propună ca studiu separat.

1. În școlile primare ale statului, unde $\frac{1}{3}$ parte a elevilor nemaghiari, însă de aceeaș limbă maternă, înscriși în clasa I, nu cunosc limba maghiară de învățământ, în clasele I și II învățătorul, în învățământul propriu zis, întrucât îl ajută cunoștințele lui de limbă, are să se folosească de limba maternă a elevului în măsura dorită de progresele instrucției. Dacă elevii nemaghiari aparțin mai multor limbi materne, și fiecare din ceice nu știu ungurește fac $\frac{1}{3}$ parte a totalității elevilor

din clasa I și II, învățătorul are să se folosească de fiecare limbă maternă, întrucât îl ajută cunoștințele lui.

Cu elevii ce intră mai întâi în școală, și nu știu ungurește, învățătorul, întrucât îl ajută cunoștințele lui de limbă, are să se folosească de limba lor maternă, chiar și în afară de învățământul propriu zis, fără considerare la numărul elevilor, în măsura, ca să fie înțeles de elev, îndată la început, să fie considerat de un îngrijitor cu tragere de inimă, să i-să ceară sfatul cu încredere, și să îndrăgească școala.

În acest înțeles am dat ordin și inspectorilor regești de școale.

2. La dorința părinților (tutorilor) elevilor de limbă maternă nemaghiară, dar de aceeași limbă $\frac{1}{3}$ parte a școlărilor de clasa III, V, V, în urma ordinului d-voastră întemeiat pe darea de seamă a inspectorului regeș, și în urma petiției înaintate de părinți, pot să primească instrucție de scris și de cetit și în limba maternă a părinților în acele școale, unde învățătorul e atât de stăpân peste limba respectiva, încât poate să prepare materialul reglementar din planul de învățământ, ce însoțește decretul meu, trimis deodată cu aceasta ordinațiune, tuturor inspectorilor școlari (Anexe la planul de învățământ al școlărilor populare). Dacă mai multe limbi formează separat $\frac{1}{3}$ parte, atunci să poate dispune și propunerea alor două sau trei limbi, dacă sânt la îndemână destule puteri didactice necesare.

În contra hotărârei d-voastră să poate face apel la ministerul condus de mine.

Budapesta, 13 August 1914.

B. Iankovich, m. p.

ministru de culte și instrucțiune publică.

Ordinațiunea a fost trimisă sub acelaș număr și inspectorilor regești de școale, cu următoarele instrucțiuni speciale:

Și până veți primi instrucțiuni mai amănunțite, veți avea să luați următoarele dispoziții sumare.

Înainte de toate să vă notați, că limba maternă, ca limbă auxiliară, are să să întrebuițeze numai pe o scară atât de întinsă, cât să pretinde pentru înlesnirea învățării limbii maghiare, și pentru progresele instrucției în limba maghiară. Ajutorarea cu limba maternă, să fie deci numai un procedeu de sistem, iar nu traducere în limba maghiară. Acest procedeu să să urmeze dealtfel în toate materiile, și anume, în chipul următor.

Când e vorba să învețe elevul un cuvânt maghiar, întâi să să facă uz de mijloace intuitive, prin acțiune, și numai pe urmă, pentru înțelegerea sigură a noțiunii, să i-să spună elevului numirea în limba maternă, sau să i-să ceară să o spună el, fiind acesta un metod de adevărat, că a înțeles, iar după aceasta să i-să spună de mai multe ori numirea maghiară. În continuare, formarea propozițiilor, asemenea și fixarea cuvântului în memorie, prin convorbire să să facă exclusiv în limba maghiară, spre a să asigura progresele. Acest procedeu deoparte ne încredințează, că elevul a înțeles deplin concepția pe care o exprimă cutare cuvânt, va să zică nu dă înțeles greșit cuvântului, de altă parte înlesnește nespus de mult învățarea acelor cuvinte maghiare, ce înseamnă noțiuni abstracte, a căror învățare, fără de ajutorul limbii materne, să face cu mare risipă de timp și de energie.

Învățătorul să țină seamă prin urmare de următoarele gradații:

a) Înțelegerea concepției, prin acțiune intuitivă.

b) În caz delipsă numirea în limba maternă, sau, dacă numai să poate, lăsarea elevului să spună el numirea.

c) Numirea maghiară.

d) Exercițierea noului cuvânt, în cadrul conversației maghiare.

Învățătorul să facă așa, de câte ori crede că e delipsă, în interesul înțelegerii. În cursul instrucției, bineînțeles, cum elevul ajunge în posesiunea tot mai multor și mai multor cuvinte maghiare, și simțul lui pentru limba maghiară să dezvolte, întrebuițarea limbii materne, în mod auxiliar să reducă tot mai mult, în mod automatic.

Cu elevii începători, cari nu știu limba maghiară, învățătorul să uzeze de limba maghiară și în afară de instrucție propriu zisă.

Să luați dispoziții în acest senz.

2. În clasele III, IV, V (ca în decretul precedent).

Prin urmare, dacă părinții cer propunerea scrisului și cetitului în limba maternă, petiția lor, chiar și dacă pare neîndreptățită, aveți să o înaintați, însoțită de raportul d-voastră, comisiei administrative, pentru a să aducă deciziune în chestie, iar pe urmă veți îngriji de îndeplinirea deciziunii. Împotriva deciziunii comisiei administrative să poate face apel la ministerul de sub conducerea mea. D-voastră faceți apel deasemenea.

Planul de învățământ va fi complectat cu anexa de mai la vale.

Conform anexei, limba maternă, ca materie de învățământ, să începe în clasa III, va să zică atunci, când elevul a trecut peste greutățile tehnice ale scrisului și cetitului în limba maghiară, și să termină în clasa V, având a să face examen în aceste clase.

Deoarece dorința mea este, ca de profitole cuprinse în partea a doua a decretului meu să se bucure și elevii înscriși în anul școlar 1914/15 în clase mai înalte decât clasa III, în mod tranzitoriu dispun, ca întrucât învățătorul cunoaște limba maternă respectivă, încă în anul școlar viitor elevii din clasele III—V, făcându-să scădere, adunați în raport cu numărul lor, să învețe materialul clasei III. În anul școlar 1915/16 clasa III va primi separat instrucție, iar clasele IV, V împreună. În anul școlar 1916/17 fiecare clasă va primi separat instrucția.

Instrucția să va da peste numărul obicinuit al orelor. Deoarece instrucția aceasta să va da numai elevilor, ai căror părinți o cer, trebuie să să întocmească astfel orarul, ca ceilalți elevi să nu fie stânjeniți. Elevii claselor paralele să pot aduna într'o singură clasă, cu învoirea d-voastră, dacă nu e prea mare aglomerația.

Dacă orarul cel nou va însemna pentru învățător un plus de ore reglementare, el va fi răsplătit cu taxe reglementare, în urma recomandății D-voastre. Pe timpul războiului taxele acestea nu să plătesc.

Iar ca neștiința învățătorului, în ce privește limbile materne respective, să nu fie piedecă, dispun ca Informațiile D-voastre ce-mi dați asupra numirilor de învățători, să le întocmiți așa, ca aceasta piedeca să nu existe.

Vă leg de inimă în sfârșit, ca pătrunzând în toate înțelesurile decretului meu, în practicarea lui metodică să faceți tot ce este cu putință, pentruca aceste dispoziții, întemeiate pe echitate, tocmai cu ajutorul echității să potenteze educația patriotică în școale și să rezultă din ele aceeaș dorința mea. Despre experiențele D-voastre să-mi faceți dare de seamă, la sfârșitul anului școlar.

Budapesta, 13 August 1914.

Béla Iankovich,

ministru de instr. și culte.

S'a trimis apoi inspectorilor regești de școale și o anexă, referitoare la completarea planului de învățământ în școlile elementare populare de stat. Să spun în anexă următoarele:

Scopul: Învățarea literilor mici și mari. Învățarea limbei materne țintește să învețe pe copilul de limbă nemaghiară a scrie corect, a concipia și a ceti în limba lui maternă.

Materie. Clasa III. Învățarea literilor mici și mari, scrise și tipărite. Cetirea de cuvinte, propoziții, bucați mai mici, analizarea și scrierea lor prin copiere, și mai târziu prin dictare. Să poată întrebuița orice abecedar, în limba respectivă, aprobat de minister.

Clasa IV. Exerciții de scris fluent. Ortografie după dictat și copiat. Înțelegerea de propoziții mai scurte și scrierea lor. Concipiare din diferitele studii, punându-să teza, scrisori mai simple, în scris și cu vorba. Exercițiu de cetire fluentă. Analiza lecțiilor descriptive și morale, mai simple, în direcția, ca elevul să înțeleagă mai târziu independent lectura sa. Să poată întrebuița orice carte de cetire aprobată.

Clasa V. Exerciții ortografice, după dictat și copiat. Scris de texte scurte, memorizate. Rezumarea lecțiilor, după întrebări, având grijă de concipiarea maghiară. Scrieri pe baza schițării. Concipiare independentă. Scrieri informative, rugătoare, scrisori de mulțumită sau de salutare, pe tema dată. Cetire. Manualul poate fi orice carte de cetire aprobată. Să pot folosi numai manualele arătate în mod provizor, căci s'au luat dispoziții, ca să să întocmească manualele corăspunzătoare.

În fine urmează *orariul*, după care în școlile cu un învățator limba maternă să propune în cl. III în o oră, în a IV în o oră și jumătate și în a V în o oră și jumătate la săptămână. În școlile cu doi învățatori, în clasa III în o oră și jumătate, în clasa IV în o oră și jum., în clasa V în 2 ore. În școlile cu mai mulți învățatori în fiecare clasă în câte două ore.

Nr. 558 C. 1914.

Onorat oficiu comunal!

Din partea comunității de avere a fostului regiment confinar romano-banatic Nr. 13 să vor distribui pentru anul școlar 1914/1915 studenților ordinari, cari frecventează școala superioară de silvicultură, alte academii sau universități, precum și elevilor din casa VIII. a gimnaziilor și școlilor reale și frecvenților altor școli speciale din patrie, ajutoare în bani.

Ajutoare să vor conferi numai la acei fii ai împădușilor, cari dovedesc progres bun în studii și au purtare bună.

Ceice doresc să obțină vr'unul din aceste ajutoare sănt provocați a-și subșterne petițiile lor, timbrate în toată regula, Comitetului comunității de avere până la 10 Octomvrie 1914 st. n.

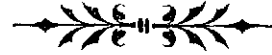
Rugările petenților au să fie instruate cu următoarele documente:

1. Atestat școlar din anul școl. 1913/1914 în original sau în copie legalizată, din care să va vedea progresul fiecăruia.
2. Certificat despre frecventarea școlii în anul școlar curent.
3. Atestat despre averea mișcătoare și nemișcătoare a familiei.

Onoratul oficiu comunal este rugat a publica concursul de față în comună cu observarea, că petițiile intrate după terminul fixat, asemenea și cele neprovăzute cu documentele înșirate mai sus, în fine petițiunile acelor studenți, care frecventează alte institute și nu cele specificate în acest concurs, nu vor fi luate în considerare.

Din ședința Comitetului, ținută în Caransebeș la 23 Iulie 1914.

Patriciu Drăgălina
președinte.

A V I Z.

În domeniul învățământului catihetic, în școlile noastre primare, în timpul mai recent, corpul didactic și respective catihetii au simțit o ardentă necesitate relativ la manualele de religione, sub raportul materiei, al formei și al limbii.

Subscrisul au voit să satisfac acestei necesități prin edarea manualelor: Istorioare biblice, Istorioare bisericești, Catehizm și Prelegeri metodice, acesta ca manual ajutător, toate aprobate de Ven. Conzistore: din Arad, Oradea Mare și Caransebeș; cel din urmă și în Sibiu.

Criticii severi, la cari au fost supuse, până acum, manualele acestea, între cari și mari pedagogi ca Dr. P. Pipos (în Biserica și Școala) și Dr. P. Șpon (în Vatra școlară) au justificat avantajul, ce le ridică peste manualele de aceeaș categorie.

Venerabilul Conzistor din Caransebeș, cu prealatele rezoluțiuni din anul curinte de sub Nrii: 429, 1849, 1850 și 3546 Șc. ex 1914 a binevoit a aproba manualele din chestiune pentru școlile din dieceza Caransebeșului, pe temeiul recenziunilor oficioase, și m'a îndatorat, ca pe viitor să le tipăresc în tipografia diecezană din Caransebeș, în interesul stabilimentului. Acestei îndatoriri am corăspuns acum.

Ca P. T. Domni catihetii să poată avea oarecare orientare asupra valorii manualelor, iată, cum se exprimă recenziunile oficioase, din Caransebeș din anul curinte:

Despre *Istorioarele biblice* Dl profesor Dr. V. Loichița, între altele, afirmă: „Autorul adauge atât în Test. Vechi cât și în Test. Nou o mulțime de istorioare necuprinse în plan, hotărât cu scopul de a prinde și continua firul de aur al economiei divine și din unele de aceste istorioare și a contribui și mai mult la înțelegerea învățăturilor religioase-morale și a cultului divin, preținse de planul de învățământ. Gruparea întregii materii biblice în titli principali atât în Test. Vechi cât și în Test. Nou o află foarte nimerită, pentrucă elevului i-să dă posibilitatea de a avea o supraprivire asupra complexului tuturor istorioarelor biblice.

Singuritele istorioare biblice sănt prelucrate într'o espunere foarte vioac, rotunzită, limpede, cară, la ce contribuie mult împărțirea fiecărei istorioare în sublecțiuni, un metod acesta, care ține continu trează atenția elevului și dezvoltă mereu interes pentru un lucru nou, ce i-să va spune în sublecțiunea următoare și ușurează mnu-nat pe catihet la predarea și examinarea lecției. Îmi închipui, că istorioarele biblice ale părintelui N. Crișmariu, în ultima lor redactare, sănt rezultatul unor îndelungate studii și consultări teoretice, dar mai ales practice, căci numai așa să explică, din fiecare istorioară, cum autorul a știut să imbine așa de bine celele le-a învățat despre principiile conducătoare la alcătuirea cărților de religione pentru copii — cu realitatea trebuinței zilnice a școlii.

Ceace dă însă o valoare particulară istorioarelor sale biblice este așurinta limbii, în care să face espunerea.

Mănecând dela principiile reprezentanților școlii herbert-zilleriene, autorul folosește cu măiestrie limba textului biblic. Zic cu măiestrie, pentrucă nu este rob absolut al textului biblic, ci enarează singuritele întâmplări, — paralel cu folosirea directă a textului sf. Scripturi, ales la forme dialogice, — într'o admirabilă limbă bisericească, plină de pietate, ușoară, concisă, cu un colorit biblic și pe înțelesul băteilor.

Aceasta este partea de merit a părintelui N. Crișmariu, pe care nimeni nu i-o va putea trage la îndoială. Aici să vede mai mult osteneala, ce a depus-o autorul la scrierea istorioarelor sale” etc.

Despre *Istorioarele bisericești* tot Dl Dr. V. Loichița se exprimă „Cercetând în amănunte manualul am aflat, că el corăspunde pe de-deplin recerințelor planului de învățământ în vigoare, pentru școlile noastre populare. Piesele, deși sănt mai multe decât prescrie planul, sănt alese în conformitate cu acest plan și bine lucrate; faptele istorice corăspund adevărului istoric al bisericii creștine și învățăturile

sânt espuse în duhul bisericii noastre ortodoxe. — Limba istorioarelor este ușoară și potrivită cu gradul de pricepere a elevilor de clasa 5-a și 6-a" etc.

Despre *Catehism*, Dl profesor Dr. M. Ienciu se exprimă: „Catehismul este sistematizarea învățăturilor scoase din materia istorică. Autorul caută să satisfacă acestui postulat, provocându-se la istorioarele biblice din vechiul și noul Testament... O încercare foarte laudabilă, care ar trebui generalizată... Materia abstractă e tratată corect, în spirit ortodox, într'o limbă clară, ușoară, lipsită aproape cu totul de neologizme”.

Mai adaug, că despre „*Prelegerile metodice din istorioare biblice*”, Revista teologică în Nr. 4:1909 scrie: „Lăsînd la o parte scăderile mici ale opului acestuia, trebuie să constatăm, că Dl N. Crișmariu a făcut un serviciu foarte bun învățămîntului religiozității și în special colegilor săi, cari folosindu-se de opul acesta, vor afla multă ușurare și îndrumător foarte bun la propunerea religiozității. În literatura catolică umple un mare gol și trebuie să ne bucurăm, că Dl N. Crișmariu ne-a dat așa o lucrare bună”.

În urma acestora, P. T. Domni catolice, cari doresc a propune cu ușurință și succes religiozitatea în școala noastră poporală, prin aceasta sînt cu onoare avizați, să binevoiască a se adresa librăriei diecezană din Caransebeș, unde să desfășoare manualele mele aprobate de Ven. Conzistoriu din Caransebeș, atât ediția apărută în tipografia diecezei Aradului, cât și cea apărută în tipografia diecezei Caransebeșului — provăzute toate cu clauzula aprobării prealabile — și de acolo le pot cere și căpăta cu următoarele prețuri: **Istorieare biblice** (ilustrate) cu 45 fl., **Istorieare bisericești** 40 fl., **Catehism** 40 fl., **Prelegeri metodice** cu preț redus de 3 cor. Dar să pot procura și prin alte librării din patrie.

Bărăteaz, în luna August 1914.

Nicolae Crișmariu.

Școala civilă de fete din Sibiu.

Apel

În timpul din urmă s'au deschis și în sânul poporului român mai multe școli superioare de fete române. Învățămîntul acestora s'a organizat în conformitate cu programul oficial de studii, ca să îmbie și institutele noastre cel mai nimerit prilej fiilor poporului român pentru însușirea limbilor străine, d. p. limba maghiară, germană și franceză.

Cu deosebire în școala civilă (secundară) de fete cu internat a Asociației din Sibiu să poate însuși limba germană în deplină măsură, deoarece în acest oraș, în precumpănire germană încă, mediul contribuie mult în acesată privință.

Nu e de înțeles deci, pentru ce să mai alerge în continu publicul nostru cu fetițele sale pe la școli străine pentru învățămîntul limbii germane ș. a., când în institutele noastre sînt făcute toate dispozițiile trebuitoare, ca să se poată învăța și acele limbi. Ba, știința pedagogică și practica vieții ne dovedește, că paralel cu învățămîntul limbii materne și pe temelul acesteia, orice limbă străină să învață mai temeinic, mai conștient și mai luminat.

În acest sens s'a pronunțat, constatăm cu plăcere, și Congresul Uniunii Femeilor Române din 8 Iunie a. c. Iar glasul femeii și al mamelor române e cel mai chemat glas în chestiune, pentru care numai aderența sinceră mai poate avea loc.

Apelăm deci la bunul simț al poporului român, să grăbească a înscrie fetițele sale la institutele române de învățămînt, care s'au înființat din jertfele sale marimioase și pentru trebuințele sale proprii.

Din incredințarea On. Comitet al Asociației.

Sibiu, în Iulie 1914.

Direcțiunea
școlii civile de fete a
Asociației.

Știri

Anul școlar 1914/15 s'a început la institutul diecezan în 41. c. cu rugăciunea „Chemarea Duhului sânt”, săvârșită de preotul *Ioan Stoian*, și sărbare în institut. Ia această sărbare au luat parte: Prea S. Sa Episcopul diecezan *Dr. E. Miron Cristea*, Înalt Prea Cuv. Sa pă. rintele ahimandrit și vicar episcopesc *Filaret Mustadomnii Dominic Rațiu*, directorul Albinei din Logoj; *Dr. Cornel Cornean*, secretar conzistorial, etc. Vorbirea magistrală a Prea Sântiei Sale sa va publica în Nr. viitor. Elevii înscriși sînt: în secțiunea teologică 50, cea pedagogică 32. De remarcat e îmbucurătoarea împrejurare-că în cursul I de teologie candidații cu pregătiri superioare (8 clase și maturitate) sînt în majoritate covârșitoare. Dă, Doamne, să fie spre bine!

Naționalitatea papilor din Roma a fost în majoritate covârșitoare italiană. Catalogul oficial numărînd și pe Piu X, pe actualul papă — cuprinde numele a 260 papi respective 266. Un învățat italian numără 264 papi, dintre cari 209 de origine italiană. Francezii au dat 17 papi, Grecii 14, Sirienii 8, Germanii 5, Spaniolii 3, Africanii 3, Dalmațienii 2, Portughezii, Englezii și Olandezii câte 1. De notat este, că între cei 209 pontifici mulți sînt din imperiul roman, deci n'au fost Italiani.

Gest frumos. Dela seminarul teologic rom. cat. din Timișoara doi profesori au plecat pe câmpul de război, de a păstori pe credincioșii lor. Episcopul *Dr. Glattfelder* a anunțat acum direcțiunea seminariale, că studiul unuia dintre cei doi profesori va supleni el ținînd prelegeri din dreptul bisericesc.

Mulțămită. Subscrisul din prilejul răposării neuitatului meu fiu *Traian Tinca*, pedagog cursul I, vin a mulțami frumos On. Domni preoți: *Valeriu Nemoian* din Cârpa, *Ioan Muntean* din Bolvașnița și *Toma Nicolici* din Valișoara, cari cu toată bunăvoința au slujit și au petrecut coșciugul pe picioare din Buchini până la Caransebeș, unde s'au depus osemintele defunctului în cripta familiară; apoi dlui învățator în pens. *Simion Simu*, care cu coriștii au petrecut pe răposatul la cele vecinice. Mulțamesc în fine dlui învățator *Simion Vornic* și iubiților mei parohieni, cari mic și mare pe picioare au petrecut osămintele fiului meu până la locul de odihnă.

Bani soldaților. Ministrul comun de război, aflînd că să trimite scrisori cu bani soldaților plecați în război, a luat dispoziția de a fi înștiințat publicul, că soldații în campanie nu duc lipsa banilor, căci primesc regulat salariul și adausul de salar încât ar putea trimite bani celor d'acasă; apoi au toate cele trebuincioase.

Pentru pace. Noul papă — să scrie — va face apel către puteri să încete cu războiul, ca așa să fie salvate interesele omenirii.

Prisoneri francezi să întrebuintăză în Germania la lucrarea pământurilor din Bavaria și la secarca locurilor băltoase din țară.

Legitimare prin căsătorie ulterioară. Ministrul r. u. de interne și de justiție au dat o circulară privitoare la legitimarea copiilor prin căsătorie ulterioară. Legitimarea aceasta, care până acum o făcea ministrul de interne, începînd cu 1 August să va putea face prin primar în orașe și prin vicecomite în comitate. Apel împotriva hotărării acestor foruri să poate înainta către ministrul de interne.

Cătră publicul oraşului Caransebeş. Să aduce la cunoştinţa publicului, că pe soldaţii răniţi sosiţi de pe câmpul de război îi pot cerceta numai părinţii şi aceia trebuie să dovedească aceasta — Vizitele să pot face numai dela orele 1—4 după amiază.

Rog publicul binevoitor ca pentru cei răniţi să nu aducă beuturi spirtoase, sau mâncări calde, ci numai friptură rece, prăjitură, poame, tabac, ţigări şi ţigarete.

Aceste daruri sânt a să trimită înainte de amiază Doamnei Adela Schmidt, prezidenta societăţii Crucea Roşie, care sa va îngriji ca darurile acelea să fie împărţite de membrele dela Crucea Roşie, în timpul vizitelor, la cei răniţi.

Oficiul poştal reg. ung. din loc ne reacearcă să publicăm:

Epistolele ce să trimit în orice plic din întrebuinţare persoanelor civile ori militare pe câmpul de război să expediează *franco* şi deci nu e nevoie a indica pe plic nici un fel de clauzulă de franco etc.

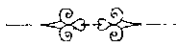
Reuniunea „Crucea roşie“ din patrie va înfiinţa un serviciu cu scopul, de a informa publicul despre cei bolnavi ori vulneraţi în război, locul patrecerii respective al morţii lor — toate să fac gratuit.

La timpul său Pošta reg. ung. va emite cărţi poştale à 5 fileri (să pot cumpăra la oficiul poştal şi în trafice). Pe o parte va fi adresa susnumitului serviciu de informaţiune (A magy. Vöröskereszt Tudositó Irodája), iar răspunsul acestui serviciu e gratuit.

Informaţiuni precise să dau, dacă să spun apriat: numele de botez şi familie al soldatului, corpul de armată, regimentul, rangul etc.

Informaţiuni telegrafice să dau în cazul când, pe lângă indicarea celor de mai nainte, să cere un răspuns de 18 cuvinte plătindu-să taxa de 1.10 coroane.

Serviciul de informaţiuni va publica liste despre cazurile de moarte. (3 3)

Bibliografie.

Amvonul Nr. 4.5: Educaţia morală. Cuvântare ținută cu ocazia sărbării patronului societăţii clerului român „Ajutorul“. Sfinţire de biserică. Rolul preotului în actualele împrejurări. O ceremonie pioasă. Figuri măreţe. Predică la Adormirea Maicii Domnului. Informaţii.

Cosinzeana Nr. 36: Lembergul. Hărţile câmpurilor de război. Tunurile noi germane cu glonţul de 42 cm. Cântece. Pe valea Geoagiului. Poveste. Namila. Răsplată bună.

Concurs.

Pe baza ordinului Ven. Conzistoriu Diecezan ddo 7 Iulie 1914 Nr. 4249 Şc. ex 1914 pentru întregirea în mod definitiv a *postului al II-lea de învăţător* de nou sistemizat la şcoala confesională gr. or. română din **Bichigi**, protopresbiteratul Făgetului, comitetul parohial publică concurs în Foaia diecezană cu terminul prescrip de recurgere cu următoarele

Emolumente:

1. Salar 100 cor. dela comuna bisericească.
2. Întregirea de salar fundamental şi eventuale građaţiuni să asigură din ajutorul de stat cerut şi obţinut dela înaltul ministeriu de culte cu ddo de 22 Iunie Nr. 202745 914.

3. Pentru scripturistica 6 cor.

1. Pentru conferinţă şi adunarea generală 20 cor.

5. Dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor., cu liturgie 2 cor.

6. Nefiind lăcuinţă în natură, comuna bisericească va solvi reţutul anual de 200 cor. până la zidirea cortelului în natură.

7. Grădină de legume la şcoala bătrână 400 [] st. Alesul învăţător este îndatorat a purta cantoratul în şi afară de biserică, a purta scripturistica în comitetul şi sinodul parohial şi eventual a compune socioţile culturii şi ale bisericii.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi subşterne petiţiunile instruate conform normelor din vigoare în terminul deschis la Oficiul protopresbiterat gr. or. român din Făget.

Pentru toate celelalte dispoziţiuni şcolare îşi rezervă dreptul comitetul parohial.

Comitetul parohial doreşte, ca recurenţii să se prezinte în vre-o Duminică sau sărbătoare în sf. biserică şi a-şi arăta desteritatea în cântare şi tipic — dar nu în ziua de alegere.

Preferiţi vor fi special cei apţi şi provăzuţi cu document de a instrua şi conduce corul bisericesc atât cu cei adulţi cât şi cu şcolarii.

Bichigi în 3/16 August 1914.

Trăian Borduz

paroh, not. com. adhoc.

Alexandru Iclozan

preş. com. par. adhoc.

În conţelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter.

Pentru îndeplinirea definitivă a postului de *învăţător* dela şcoala noastră gr. or. română din **Toager** să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia diecezană“.

Emolumentele sânt:

1. Salar fundamental 1200 cor.

2. Uzufructul alor 3 jughere de pământ dela comuna politică lăsate cu ocazia commassării în foloşinţa învăţătorului cu un venit anual de 150—200 cor. În caz, că comuna politice ar putea detrage acest pământ dela învăţător comuna bisericească în schimb nu da învăţătorului nici o despăgubire.

3. Pentru conferinţe şi adunarea generală, dacă va participa. 36 cor.

4. Dela înmormântări şi parastase, unde va fi poftit, 1 cor.

5. Pentru agendele scripturistice de notar al comitetului şi sinodului parohial şi pentru facerea socioţilor bisericeşti şi ale culturii 40 cor.

6. Cuartir cu grădină de legumi în natură.

Alesul învăţător este îndatorat a instrua tinerimea şcolară, a cerceta sânta biserică, a conduce tinerimea şcolară la biserică şi a-o instrua în cântările bisericeşti, şi a purta cantoratul în şi afară de biserică.

Preferiţi vor aceia, cari pot înfiinţa şi conduce cor bisericesc.

Ceice doresc a ocupa acest post, sânt rugaţi a se prezenta sub durata concursului în sânta biserică din loc spre a-şi arăta desteritatea în ceie rituale, cu prealabila încunoştinţare a Prea Onoratului Domn protopop Augustin Ghilezan, căruia îşi vor înainta şi petiţiile de concurs.

Toager (Togyér) din şedinţa comitetului parohial ținută la 24 August 1914.

Aureliu Magheţiu

preot preş. com. par.

1—3

Ioan Belciu

not. com. par.

În conţelegere cu mine: *Augustin Ghilezan*, protopresbiter.